

Někdy se říká, že Putin je „nejbohatší muž světa“.<sup>21</sup> Ať je však pravdivost (či smysluplnost) takového prohlášení jakákoliv, není pochyb o tom, že mnozí nejbližší spolupracovníci a spolupracovníci nejvyššího ruského činitele extrémně zbohatli. Nejde přitom jen o miliardáře, jako jsou majitel fotbalového klubu Chelsea Roman Abramovič nebo hliníkářský magnát Oleg Děripaska: například Putinův mluvčí Dmitrij Peskov byl na své svatbě v roce 2015 vyfotografován s hodinkami v ceně 620 000 dolarů.

Je-li Putin ryzí nacionalista a současně hlavní tvář zkorumpovaného režimu, pak je hlavním spojovacím článkem mezi těmito dvěma zdánlivě neslučitelnými věcmi hluboký a sžíravý cynismus (jeho stoupenci ho označují za „realismus“), jenž určuje celý Putinův přístup k politice a životu vůbec. Putinův tábor opravdu věří, že západní vlády chtějí Rusko ovládnout a ponížit a že jejich řeči o demokracii a lidských právech jsou pouhé pokrytectví a lži. Slabšímu Rusku to podle Putinových lidí dává právo lhát a podvádět také. V tomto smyslu je oficiální ruský postoj ke světovým otázkám veskrze cynický a současně i navýsost upřímný. Vláda šíří lži o vlastním chování a o širším světě, ale zároveň upřímně věří, že tyto lži jsou ospravedlnitelné coby součást širší kampaně proti nepoctivosti a agresivitě Západu.

Stejná směsice cynismu a upřímnosti se projevuje i v chování oficiálních činitelů. Jeden názor na Putina a jeho okruh nejbližších spolupracovníků tvrdí, že jejich motivy mají ryze hokynářský ráz. Jeden můj ruský přítel mi řekl: „Opravdu naštvat je dokáže jedině: když se někdo postaví mezi ně a stroj na peníze.“ Přestože však má korupce v Rusku hluboké kořeny, neznamená to, že Putin a jeho poradci nejsou současně opravdoví nacionalisté, kteří věří, že posilují Rusko doma i v zahraničí. Tvrdí totiž, že přebíráním kontroly nad ruskými aktivy brání tomu, aby tato aktiva padla do rukou cizáků. A pokud za toto úsilí sklízejí tučnou odměnu – inu, svět už je prostě takový.

Navzdory všem problémům způsobeným korupcí, sankcemi a kolísající cenou ropy je ovšem pravda, že Rusko bylo před ukrajinskou válkou lépe prosperující a stabilnější než v 90. letech. Fotbalové mistrovství světa v roce 2018 umožnilo Putinovi představit svou zemi v nejlepším světle. Když jsem Rusko poprvé navštívil jako obyčejný

turista, nikoliv jako novinář, opravdu mě překvapila prosperita a hladké fungování služeb v centrech Moskvy a Petrohradu – a dokonce i v provinčních městech, jako je Kazaň. Rusové samozřejmě vynaložili obrovské úsilí, aby svou zemi prezentovali v co nejpříznivějším světle. Nebylo to však tak, že by cizinci naivně obdivovali Potěmkinovu vesnici. Rychlovlak mezi Moskvou a Petrohradem, čisté a dobře řízené levné hotely i moskevské kavárny kypící životem byly stále zde, když jsem zemi navštívil o rok později. Také některé části ruského státu fungovaly dobře. Daňová správa si vysloužila mezinárodní chválu za moderní sběr transakčních dat v reálném čase.<sup>22</sup> A centrální banka je předmětem všeobecného obdivu za to, jak zvládá sankce a řídí vývoj rublu.

Mistrovství světa ve fotbale postavilo Putina do centra dění. Během zahajovacího utkání, ve kterém se Rusko střetlo se Saúdskou Arábií, seděl vedle saúdského vůdce Muhammada bin Salmána. Bylo to fascinující spojení, jelikož MBS je představitelem nové generace vůdců silné ruky, která zjevně pokládá Putina za vzor a inspiraci. Jeden britský poradce saúdského prince si všiml, jak vroucně MBS Putina obdivuje. „Byl jím fascinován. Neskrýval k němu obdiv. Líbilo se mu, co dělá.“<sup>23</sup>

Saúdský princ nebyl jediný, koho Putin fascinoval. Pro nastupující generaci vůdců silné ruky a kulturních konzervativců mimo Rusko se stal svého druhu hrdinou a příkladem hodným následování. Jeho obdivovatelé situaci vnímají tak, že ruský lídr zdědil zemi poníženu rozpadem Sovětského svazu, ale prostřednictvím síly a vychytralosti dokázal obnovit její postavení a globální moc, a dokonce získat zpět část území, o které Rusko po rozpadu SSSR přišlo. Nacionalisty a populisty z celého světa navíc nadchl i tím, že se úspěšně vzeprél samolibým americkým liberálům, jakými byli Hillary Clinton a Barack Obama. Putinův mluvčí Dmitrij Peskov rozhodně jen nepapouškoval propagandistické fráze, když v roce 2018 prohlásil: „Ve světě existuje poptávka po výjimečných lídrech suverénních států, po rozhodných osobnostech... Putinovo Rusko bylo výchozím bodem.“<sup>24</sup>

Putinův fanklub měl během let řadu členů i na Západě. Rudy Giuliani, blízký poradce a advokát prezidenta Trumpa, vyjádřil obdiv k Putinově anexi Krymu v roce 2014, když poznamenal: „Učiní rozhodnutí